

A ZALAI ÁLLATORVOS

Valaki távollétében mutatta be: munkája, egész orvosi magatartása példázta, hogy a dolgozók hétköznapi végtelen folyamatában miként lép magasabb szintre mezőgazdaságunkban az állatorvosi gyógyászat, s miként jut elsőlegesen szerephez a preventív védelem. Elhatároztam, hogy amint lehetséges, felkeresem dr. Vajda Kornélt Tápén, a Tiszatáj Tsz sertéstenyésztő és -hizlaló telepének üzemi állatorvosát. Amikor bemutatkozott, alig tudtam titkolni meglepetésem. Valamiért eddig egy lelkes fiatalember állt képzeletben, aki egyenest az állatorvos-tudományi egyetemről jött ide, hogy azonnal befektesse szellemi vagyonát, míg az élet el nem halványítja azt. Ehelyett fehér hajú, természetes, fehér csizma, köpenyes ember nyújtott kezét.

Egy messzi zalai falucskában, Zalatárnokon vette annak idején a hírt, hogy Csongrádban „gomba módra” szaporodnak az iparszerű, szakosított állattenyésztő telepek. Ötvenévesen, 26 évi hatósági körzeti állatorvosi gyakorlat és magánpraxis után vállalkozott arra, hogy új életet kezdjen. A megyei Állategészségügyi Szolgálat közvetítette ki Tápéra, mert akkor itt volt rá legnagyobb szükség. A kibécek, a minden bajt előre tudó, a szocialista mezőgazdaság új vállalkozásait lépten-nyomon lebecsülő, semmire sem érték már „temették” ezt az új, csaknem 50 milliós üzemet. A tápéi „nylondisznök” és azok agyonveretése állandósult téma lett.

Gondok, nehézségek ma is vannak, hiszen nem múlt el még két esztendő sem, hogy bár az építkezések még tartottak, de már a termelés is elkezdődött. Ennyi idő pedig a legjobban szervezett, új ipari üzemek begyakorlásához is kevés. (A Dunai Vasműnek például 15 év kellett.) Mégis, talay már 3,3 kilogramm takarmányból állítottak elő 1 kiló sertéshúst Tápén, ami pedig mindenképp világszínvonalnak számít. Onkoltsága 22,02 forint volt, ugyanakkor a belföldi és a szocialista piacokra juttatott áruért 24, a kapitalista exportra menőért pedig 27, illetve 28 forintot kapott kilogrammonként a tsz. Tehát már az első teljes esztendő is biztató sikert, nyereséget hozott. S ebben már az üzemi állatorvosnak is tekintélyes része van.

Rövid idő alatt kiragadni egy állatot természetes, évezredek során kialakult optimális tenyészkörülményeiből, a természetből

„gyárfalak” közé szorítani, tudományos vállalkozásnak talán még nagyobb dolog, mint gazdaságnak. S ennek most nemcsak Tápén, szerte az országban tanúi vagyunk.

Fiatlabb korában kutatóorvos akart lenni, az öröklék rohanó körzeti állatorvosi teendői mellett is szakított időt kutatásra. Neki sikerült először hazánkban a feltevést tudományosan is igazolni, annak idején, hogy például a DDT- és a HCH-tartalmú növényvédő szerek okozzák a sertéseknél a toxikus májdisztrófiát. Alighanem ebből eredően az 1930-es években ez a betegség az emberek között is sokkal gyakoribb volt, mint mostanság. Az elhullott sertések májából készített tenyészeteken DDT- és HCH-mérgezésben pusztultak el a házi legyek.

Álmait, vágyait látja beteljesülni. A tápéi sertéskombinát most egyszerre laboratóriumi környezetet teremtett számára. Naponta mérheti le a beteg állatok magatartásán gyógyító munkájának értékét. Számos tudományos feladatot kell nemcsak laboratóriumi, hanem üzemi szinten is megoldani, melynek szükségessége mostanáig jóformán fel sem merülhetett. Ilyen például az üzem speciális mikroflórájának a vizsgálata. E tekintetben egyik fontos megállapítása, hogy vemhes kocákat idegen helyről telepíteni a jövőben sohasem szabad. Ha az állat szervezete már a vemhesülés előtt hozzáidomulhat, beépülhet a mikroflórába, nagyobb számú, egészséges, életképebb utódokat szaporít. Azután itt is, máshol is mind aggasztóbb jelenségek tűnik fel a takarmányokban a fuzáriumgombák fertőzése. Ez ideges nyugtalansággal járó állvarzást, súlyosabb esetben vérömléses bélyugladást, végül pedig tömeges elhullást válthat ki.

Az üzemtervezők — mert ebben nincsenek még kitaposott utak — sokszor tévednek: A munka közben kialakuló, állati ételszükségleteknek nem felel meg a fűtés, vagy épp a szellőztetés rendszere. Akármelyik legalább fél tucat nagyüzemi állatbetegséget eredményezhet, olyanokat is, melyeket jószerével eddig nem is nagyon ismert az állatorvos-tudomány. Hiszen a természet biológiai egyensúlyában amennyi élőlény veszedelmét jelentett az állat számára, legalább annyi védte is. Csak akkor kellett az orvosnak beavatkozni, ha ez az egyensúly valamely okból megbillent. Ezt az egyensúlyt most maga az ember tudatosan

döntötte meg, amikor előanyag iparszerű termelésére épített üzemeket. E tényezővel függ össze például a korábbi paraszti gyakorlatban alig ismert lábvégmegbetegedések problémája. A gyárfalakon belül ugyanis nincs mód a rendszeres jártatásra. A gyógyszeres kezelés csak amolyan „tűzoltás”. Terjedelmes dolog volna itt leírni, hogy Vajda doktor hány oldalról igyekszik megközelíteni ezt a rejtjelmes betegségsoportot.

Régen az állat, amit nem kaphatott meg a takarmányban, megkereste a természetben. Az üzemben ilyesmire nincs lehetősége. Vitaminokból, fehérjékből, különféle nyomelemekből és más anyagokból csak annyit építhet a szervezetébe, amennyit kap, s nem annyit, amennyire pontosan szüksége lenne. Erre vigyázni nagy felelősség. Bizonyos rézhány például halvaszületéseket eredményezett. Hány áttöprengött éjszaka kellett ahhoz, míg kiderült a halvaszületések oka. Hiszen ugyanezt ezer más körülmény is előidézhette volna. Szorítani a gyűrűt a lehetséges körökörök körül, s teljes biztonsággal kizárni mindazokat, melyek tévútra vezethetnek. S mindent gyorsan, mert a jelenségek holnapra már felbecsülhetetlen károkat okozhatnak.

Ez a munka már nemcsak egyfajta elhivatottságot, hanem megszállottságot követel az embertől. Alighanem a kibécek is, akik a sikertelenségeket jósolják, erre gondolnak: nem lesz most a szocialista mezőgazdaságnak elegendő „Vajda doktorja”. Bizonyos azonban, hogy tévednek. Mind többen vannak az olyan állatorvosok, a fiatalabbaktól a legidősebbekig, akik az üzemi állatorvosi szolgálatban az állatvédelem és -gyógyászat fejlődésének megváltozott, egyben megváltozott lehetőségeit látják. S olykor nem is a vírusokkal és a baktériumokkal kell a harcot kezdeniük, hanem az emberekkel. Legtöbbször a dolog mélységét és komolyságát nem is sejtő szakvezetőkkel. Mert az üzemi állatorvosi szolgálat túl fiatal szervezet még ahhoz, hogy jelentőségéhez méltóan beépülhetett volna az üzemi vezetés rendszerébe. Eleinte Vajda doktor körül sem ment minden simán. Ma azonban már — mint mondja — orvosi jellegű döntések meghozatalában teljes szabadságot élvez. Üzemi, anyagi természetű dolgokban pedig egymás mellé rendelt szerepük van az üzemvezetővel. Azt mondja: így most már jó dolgozni, pedig már majdnem kenyértörésre került a sor. Ezt a módszert őszintén ajánlja másoknak is, s közben azt javasolja az illetékes törvényhozó szervek számára: időszerű volna már megalkotni egy olyan törvényerejű rendeletet is, mely kellő tartalmi mélységgel körvonalazná az üzemi állatorvosi szervezet tevékenységét.

CSEPI JOZSEF

Simai
Mihály

FÖL-FÖLRAGYOGVA

fejemre kőből sisakot
virág-szkafandert
parázsló vaslilomot
kalandos ujjaim közé

ember hazatért tünemény
kőszálak itt
szép ez a kérlelhetetlen
lépni a szakadékra megint s megint

szép ez a kérlelhetetlen
zuhanni oldal
mint szakadatlan fölfele
a zúgó kék sisakban föl-fölragyogva

úgy érne le
úgy érne le

A HALOTTAKNAPI KATONÁK

Lélek gyertyaláng évada
fől a krizantém-koronát
adj király adj nekik szabadságot jöhessenek haza
a halottaknapi katonák

a vízzé-mosdatott árvák a rög-szelidek a gyökér-
cafrangosok erdőkre szögezett
Krisztusok-Barrabások uram hadd jöjjenek
hazájuk ez az éj

rengnek a sírok horpadozik a láng-sisak
elsírt viaszok szirmok könnyek
ünnepélyére földübögnék
ők a halottaknapiak

hazájuk ez a csönd
tükrön verődik egy síkoly
roppant csigolyáikban a föld
hé ne olyan feszesen mint valamikor

gyászosztag ez csak semmi felhajtás uram
nőia se napiparancs se
csak
jöjjenek csontrozogán sirják ki boldogtalan
szemükből a varangyokat

POHÁRBÓL VISSZANÉZŐ

pohárból visszánéző
tükörből visszánéző
törékeny pillanatnyi arc
egy arc amit már látni késő

folyókból visszánéző
szemekből visszánéző
széttört szétszabdalt semmi-arc
kezeggel hozzáérni késő

feltámadás utáni arc
az eredeti és a végső
te szerencsétlen! mit akarsz?
mindent amit akarni késő

